

УДК 331

Самець Катерина

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя (Україна)

ВПЛИВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА РИНОК ПРАЦІ

Samets Kateryna

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ternopil (Ukraine)

THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ON THE LABOUR MARKET

Розвиток штучного інтелекту (ШІ) став одним із ключових напрямів науково-технічного прогресу ХХІ століття, значно вплинувши на економіку, суспільство і, зокрема, на ринок праці. Інноваційні технології, які базуються на алгоритмах машинного навчання, обробці великих даних, нейронних мережах та автоматизації процесів, стрімко змінюють структуру зайнятості в усьому світі. ШІ не лише сприяє покращенню ефективності праці, але й створює серйозні виклики для традиційних професій та форм зайнятості.

Вплив штучного інтелекту (ШІ) на ринок праці є однією з найбільш актуальних тем у сучасному світі. Розвиток технологій, зокрема в галузі ШІ, відкриває нові можливості для економічного прогресу, але водночас ставить перед суспільством низку викликів, пов'язаних з трансформацією ринку праці. ШІ змінює не тільки характер праці, але й саму структуру робочих місць, впливаючи на потребу в навичках, способи організації роботи та розподіл економічних благ [3].

Один з найбільших ефектів ШІ на ринок праці полягає в автоматизації процесів. Автоматизація, що стає можливою завдяки впровадженню штучного інтелекту, дозволяє замінити рутинні, монотонні або фізично важкі роботи, що виконуються людьми, на роботи, які виконують машини або комп'ютерні системи. Зокрема, це торкається таких галузей, як виробництво, транспортування, сільське господарство, а також фінансовий сектор і сфера послуг. Відповідно до прогнозів, на багатьох підприємствах відбудеться значне скорочення робочих місць, особливо в тих секторах, де вже є можливість використання роботів і автоматизованих систем [1].

Проте, поряд із загрозами для деяких професій, ШІ також створює нові можливості на ринку праці. Розвиток інноваційних технологій потребує нових кваліфікацій та спеціалістів, здатних управляти та розвивати ШІ-системи, а також працювати з великими даними (big data), аналітикою, кібербезпекою та іншими високотехнологічними галузями. Таким чином, певні професії, зокрема ті, що пов'язані з розробкою ШІ та ІТ, будуть зростати в попиті. Також зросте потреба в професіях, які поєднують знання в галузі технологій і людської взаємодії, таких як дизайнери інтерфейсів, аналітики даних, фахівці з етики штучного інтелекту [5].

Зміни на ринку праці пов'язані не тільки з автоматизацією або появою нових робочих місць, але й з еволюцією організаційних структур підприємств. ШІ дозволяє підприємствам оптимізувати робочі процеси, підвищити ефективність і знизити витрати, але також виникають нові організаційні моделі, наприклад, дистанційна робота, фриланс, гнучкі графіки. Завдяки автоматизації компанії можуть зменшити кількість працівників, необхідних для виконання певних завдань, і змінити спосіб управління та взаємодії з робочою силою.

Не менш важливими є соціально-економічні наслідки, які несуть зміни на ринку праці. Оскільки деякі професії зникатимуть, а інші змінюватимуться, постає питання про перепідготовку працівників та забезпечення безпеки зайнятості в умовах швидких технологічних змін [2]. Це вимагає впровадження нових освітніх програм і стратегій для розвитку професій, які будуть відповідати вимогам майбутнього. Для цього

важливо розвивати навички, пов'язані з критичним мисленням, творчістю, емоційним інтелектом і здатністю до адаптації.

Крім того, в умовах стрімкого розвитку ШІ виникають нові етичні та правові виклики. Питання приватності даних, прозорості алгоритмів, недопущення дискримінації та забезпечення справедливих умов праці стають дедалі актуальнішими. Законодавчі та регуляторні органи мають адаптуватися до нових технологічних реалій, розробляючи політики, які одночасно стимулюватимуть інновації та захищатимуть права працівників.

Впровадження штучного інтелекту (ШІ) в різні сфери життя приносить значні економічні наслідки, які можуть бути як позитивними, так і негативними. Ці наслідки залежать від того, як саме впроваджуються технології, яких галузей вони стосуються та як суспільство та економіка адаптуються до нових умов.

ШІ може допомогти знизити витрати на виробництво та покращити якість товарів і послуг. Наприклад, в автомобільній промисловості автоматизація виробничих ліній дозволяє знизити витрати на виробництво, в той час як використання алгоритмів для прогнозування попиту може зменшити витрати на склади і логістику [1]. Це дозволяє компаніям бути більш конкурентоспроможними на глобальному ринку.

Загалом, вплив штучного інтелекту на ринок праці є двосічним мечем. З одного боку, ШІ сприяє розвитку нових технологій і відкриває нові можливості для людей з високими кваліфікаціями, а з іншого — підвищує ризик безробіття в низькокваліфікованих галузях. Для забезпечення гармонійного розвитку ринку праці важливо зосередити увагу на належній адаптації людей до нових умов роботи, на політиках підтримки та перепідготовки, а також на створенні умов для ефективного використання потенціалу ШІ в економіці.

Перспективи розвитку ринку праці в умовах впровадження штучного інтелекту є змішаними і вимагають гнучкої адаптації як від працівників, так і від роботодавців, урядів і освітніх установ. Прогнозується, що ШІ значною мірою трансформує існуючі професії, створюючи нові можливості, але й стираючи деякі традиційні робочі місця.

Важливо, щоб розвиток ШІ відбувався не лише в інтересах економічного зростання, а й з урахуванням соціальної справедливості та забезпечення доступу до нових технологій для всіх верств населення. Інтеграція ШІ в повсякденне життя, а також на ринку праці, стане успішною тільки тоді, коли буде знайдено баланс між технологічними інноваціями та соціальними потребами людей.

Отже, вплив штучного інтелекту на ринок праці є багатограним і комплексним процесом, що охоплює економічні, соціальні, етичні та освітні аспекти. Майбутнє праці буде залежати від здатності суспільства своєчасно реагувати на виклики та можливості, що виникають у результаті розвитку новітніх технологій.

Список використаних джерел:

1. Європейська Комісія. (2020). "Формування цифрового майбутнього Європи". Цифрова стратегія. URL: <https://ec.europa.eu/digital-strategy>
2. Deloitte. (2020). "Майбутнє роботи: Подорож до 2022 року." Deloitte Insights. URL: <https://www2.deloitte.com>
3. ОЕСР. (2021). Штучний інтелект: Загальний огляд і вплив на ринок праці. Організація економічного співробітництва та розвитку.
4. Кабінет Міністрів України. (2019). Національна стратегія розвитку штучного інтелекту на 2020-2025 роки. URL: <https://www.kmu.gov.ua>
5. Український інститут майбутнього. (2020). "Як штучний інтелект змінить ринок праці в Україні." Інформаційна платформа. URL: <https://www.uifuture.org>